BREITHIÚNAS NA CÚIRTE (an Mór-Dhlísheomra)

4 Deireadh Fómhair 2024*

(Tarchur chun réamhrialú – Limistéar saoirse, slándála agus ceartais – Comhar breithiúnach in ábhair shibhialta – Dlínse agus forfheidhmiú breithiúnas in ábhair shibhialta agus thráchtála – Rialachán (CE) Uimh. 44/2001 – Airteagail 34 agus 45 – Aithint agus forghníomhú breithiúnas – Dearbhú in-fhorfheidhmitheachta a dhiúltú nó a chúlghairm – Forais le diúltú – Beartas poiblí sa Bhallstát ina n-iarrtar an aithint – Nuachtán agus duine dá iriseoirí a chiontú as damáiste a dhéanamh do chlú club spóirt – Damáistí – Airteagal 11 den Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh – Saoirse an phreasa)

I gCás C-633/22,

IARRAIDH ar réamhrialú faoi Airteagal 267 CFAE, ón Cour de cassation (an Chúirt um Achomharc Deiridh, an Fhrainc), trí bhreith an 28 Meán Fómhair 2022, a fuarthas ag an gCúirt an 11 Deireadh Fómhair 2022, sna himeachtaí

Real Madrid Club de Fútbol,

AE

v

EE,

Société Éditrice du Monde SA,

tugann AN CHÚIRT (an Mór-Dhlísheomra),

agus í comhdhéanta mar seo a leanas: K. Lenaerts, Uachtarán, L. Bay Larsen, Leas-Uachtarán, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, T. von Danwitz (Rapóirtéir), F. Biltgen agus N. Piçarra, Uachtaráin Dlísheomraí, S. Rodin, P. G. Xuereb, L. S. Rossi, N. Wahl, I. Ziemele, J. Passer agus D. Gratsias, Breithiúna,

Abhcóide Ginearálta: M. Szpunar,

Cláraitheoir: R. Şereş, Riarthóir,

ag féachaint don nós imeachta i scríbhinn agus tar éis éisteacht an 17 Deireadh Fómhair 2023,

* Teanga an cháis: an Fhraincis

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

tar éis breithniú a dhéanamh ar na barúlacha arna dtíolacadh thar ceann na bpáirtithe seo a leanas:

– Real Maidrid Club de Fútbol agus AE, ag C. Angulo Delgado agus J. M. Villar Uríbarri, abogados,

– EE agus Société Éditrice du Monde SA, ag P. Spinosi, avocat,

– Rialtas na Fraince, ag B. Fodda agus E. Timmermans, i gcáil Gníomhairí,

– Rialtas na Gearmáine, ag J. Möller, M. Hellmann agus J. Simon, i gcáil Gníomhairí,

– Rialtas na Spáinne, ag A. Gavela Llopis agus A. Pérez-Zurita Gutiérrez, i gcáil Gníomhairí,

– Rialtas Mhálta, ag A. Grech, advocate, agus D. Sarmiento Ramírez-Escudero, abogado,

– an Coimisiún Eorpach, ag S. Noë, P. J. O. Van Nuffel agus W. Wils, i gcáil Gníomhairí,

tar éis éisteacht leis an Tuairim ón Abhcóide Ginearálta ag éisteacht an 8 Feabhra 2024

an Breithiúnas seo a leanas:

Breithiúnas

1 Baineann an iarraidh seo ar réamhrialú le léiriú Airteagail 34 agus 36 de Rialachán (CE) Uimh. 44/2001 ón gComhairle an 22 Nollaig 2000 maidir le dlínse agus le haithint agus forghníomhú breithiúnas in ábhair shibhialta agus thráchtála (IO 2001 L 12, lch. 1), arna léamh i bhfianaise Airteagal 11 den Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh (‘an Chairt’).

2 Rinneadh an iarraidh seo in imeachtaí idir Real Madrid Club de Fútbol (‘Real Madrid’) agus AE, agus EE agus Société Édresse du Monde SA, maidir le forghníomhú breithiúnais sa Fhrainc a tugadh sa Spáinn lena n-ordaítear do EE agus don chuideachta sin damáistí a íoc do na hiarratasóirí mar chúiteamh ar an damáiste neamhábhartha a fulaingíodh mar thoradh ar alt a bhain leo a fhoilsiú in Le Monde.

An dlí lena mbaineann

Dlí an Aontais Eorpaigh

Rialachán Uimh. 44/2001

3 Luadh in aithrisí 16 go 18 de Rialachán 44/2001:

‘(16) Tugtar údar leis na breithiúnais arna n-eisiúint ag Ballstát a aithint trí bhíthin feidhmiú dlí i ngeall ar an muinín fhrithpháirteach atá ann i leith riar an cheartais sa Chomhphobal gan gá a bheith ann le haon nós imeachta speisialta chuige sin, ach amháin i gcásanna cuir i gcoinne.

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

(17) Leis an muinín fhrithpháirteach chéanna, tugtar údar le nós imeachta éifeachtúil tapa chun breithiúnas a tugadh i mBallstát amháin a fhorghníomhú i mBallstát eile. Chuige sin, ba cheart dearbhú gur féidir breithiúnas a fhorghníomhú a eisiúint beagnach go huathoibríoch, tar éis seiceáil fhoirmiúil shimplí a dhéanamh ar na doiciméid arna gcur ar fáil, gan aon fhéidearthacht ann don chúirt aon cheann de na forais maidir le neamh-fhorghníomhú dá bhforáiltear sa Rialachán seo a ardú uaithi féin.

(18) Chun cearta na cosanta a urramú, áfach, is gá go mbeadh an cosantóir, i gcás inarb iomchuí, in ann achomharc a thaisceadh i gcoinne an dearbhaithe in-fhorfheidhmitheachta le nós imeachta na sáraíochta, má mheasann sé go bhfuil ceann de na forais maidir le neamh-fhorghníomhú i gceist. Ba chóir go mbeadh nós imeachta sásaimh ar fáil don iarratasóir freisin, i gcás go ndiúltaítear don dearbhú in-fhorfheidhmitheachta.' (Aistriúchán neamhoifigiúil)

4 Leagadh síos i gCaibidil III de Rialachán Uimh. 44/2001, ina bhfuil Airteagail 32 go 56 den Rialachán sin, na rialacha a bhaineann le haithint agus forghníomhú breithiúnas a thugtar i mBallstát eile sna Ballstáit.

5 Foráladh an méid seo a leanas le hAirteagal 33(1) den Rialachán sin:

'Gheobhaidh breithiúnas a tugadh i mBallstát aithint sna Ballstáit eile gan gá a bheith le haon nós imeachta speisialta chuige sin.' (Aistriúchán neamhoifigiúil)

6 Foráladh in Airteagal 34(1) den Rialachán sin:

'Ní aithneofar breithiúnas:

1) más léir go bhfuil an aithint sin contrártha leis an mbeartas poiblí sa Bhallstát ina n-iarrtar an aithint;

7 De réir Airteagal 36 de Rialachán Uimh. 44/2001:

'Ní fhéadfaidh in imthosca ar bith breithiúnas coigríche a athbhreithniú ó thaobh a shubstainte.' (Aistriúchán neamhoifigiúil)

8 Rialaíodh an nós imeachta *exequatur* le hAirteagail 38 go 52 de Rialachán Uimh. 44/2001, a bhí i Roinn 2 de Chaibidil III den Rialachán sin.

9 Seo a leanas an fhoclaíocht a bhí in Airteagal 38(1) de Rialachán (CE) Uimh. 44/2001:

'Déanfar breithiúnas a tugadh i mBallstát agus atá in-fhorfheidhmithe sa Stát sin a fhorghníomhú i mBallstát eile nuair a dhearbhófar, ar iarratas ó aon pháirtí leasmhar, go bhfuil sé in-fhorfheidhmithe sa Bhallstát sin.' (Aistriúchán neamhoifigiúil)

10 Foráladh an méid seo a leanas le hAirteagal 43(1) den Rialachán sin:

'Féadfaidh ceachtar den dá pháirtí achomharc a dhéanamh i gcoinne an bhreithiúnais maidir leis an iarratas ar dhearbhú in-fhorfheidhmitheachta.' (Aistriúchán neamhoifigiúil)

11 Foráladh le hAirteagal 44 den Rialachán sin:

‘Ní bheidh an bhreith a thabharfar ar an achomharc faoi réir ach an t-achomharc dá dtagraítear in Iarscríbhinn IV.’ (Aistriúchán neamhoifigiúil)

12 De réir Airteagal 45 den Rialachán céanna:

‘1. Ní fhéadfaidh an chúirt lena dtaisctear achomharc faoi Airteagail 43 nó 44 dearbhú in-fhorfheidhmitheachta a dhiúltú nó a chúlghairm ach amháin ar cheann de na forais dá bhforáiltear in Airteagail 34 agus 35. Tabharfaidh sí a breith gan mhoill.

2. Ní fhéadfaidh in imthosca ar bith breithiúnas coigríche a athbhreithniú ó thaobh a shubstainte.’ (Aistriúchán neamhoifigiúil)

13 Leagadh amach an méid seo a leanas in Iarscríbhinn IV de Rialachán 44/2001:

‘Féadfar na hachomhairc seo a leanas a thaisceadh de bhun Airteagal 44:

– sa Bheilg, sa Ghréig, sa Spáinn, sa Fhrainc, san Iodáil, i Lucsamburg agus san Ísiltír, achomharc ar phointe dlí;’

[...] ’

Rialachán Uimh. 1215/2012

14 Rinneadh Rialachán Uimh. 44/2001 a chúlghairm agus a ionadú le Rialachán (AE) Uimh. 1215/2012 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 12 Nollaig 2012 maidir le dlínse agus le haithint agus forghníomhú breithiúnas in ábhair shibhialta agus thráchtála (IO 2012 L 351, lch. 1).

15 Foráiltear mar seo a leanas in Airteagal 66 de Rialachán 1215/2012:

‘1. Ní bheidh feidhm ag an Rialachán seo ach amháin maidir le himeachtaí dlíthiúla arna dtionscnamh, maidir le hionstraimí barántúla a tharraingítear suas go foirmiúil nó a chláraítear go foirmiúil agus maidir le socraíochtaí cúirte a cheadaítear nó a thugtar chun críche ar dháta a chur i bhfeidhm, nó i ndiaidh an 10 Eanáir 2015.

2. D’ainneoin Airteagal 80, leanfaidh Rialachán Uimh. 44/2001 d’fheidhm a bheith aige maidir le breithiúnais arna dtabhairt in imeachtaí dlíthiúla arna dtionscnamh, maidir le hionstraimí barántúla a tharraingítear suas go foirmiúil nó a chláraítear go foirmiúil agus maidir le socraíochtaí cúirte arna bhformheas nó arna dtabhairt chun críche roimh an 10 Eanáir 2015 a thagann faoi réim raon feidhme an Rialacháin sin.’ (Aistriúchán neamhoifigiúil)

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

An díospóid sna príomhimeachtaí agus na ceisteanna a tharchuirtear le haghaidh réamhrialú

16 An 7 Nollaig 2006, d'fhoilsigh an nuachtán *Le Monde* alt a scríobh EE, iriseoir fostaithe ag an nuachtán sin, inar dúradh gur bhain Real Madrid agus Fútbol Club Barcelona úsáid as seirbhísí tionscnóra líonra dópála sa timpeallacht rothaíochta. Rinneadh go leor eagraíochtaí meán, go háirithe sa Spáinn, an foilseachán seo a athfhoilsiú. An 23 Nollaig 2006, d'fhoilsigh *Le Monde*, gan aon bharúil, litir dhiúltaithe a sheol Real Madrid chuig an nuachtán.

17 An 25 Bealtaine 2007, thionscain Real Madrid agus AE, ball dá fhoireann leighis, caingean sa Juzgado de Primera Instancia de Madrid (Cúirt Chéadchéime Mhaidrid, an Spáinn) bunaithe ar shárú a n-onóra i gcoinne Société éditrice du Monde agus EE. Trí bhreithiúnas an 27 Feabhra 2009, d'ordaigh an chúirt sin do Société éditrice du Monde agus EE 300,000 EUR a íoc do Real Madrid agus EUR 30,000 a íoc do AE mar chúiteamh ar an damáiste neamhábhartha a fulaingíodh, agus freisin, an breithiúnas sin a fhoilsiú in *Le Monde* agus i nuachtán Spáinneach. Go bunúsach, dearbhaíodh an breithiúnas sin le breithiúnas ón Audiencia Provincial de Madrid (Cúirt Chúigeach, Maidrid, an Spáinn). Diúltaíodh don achomharc a rinneadh i gcoinne an bhreithiúnais sin le breithiúnas ón Tribunal Supremo (an Chúirt Uachtarach, an Spáinn) an 24 Feabhra 2014.

18 Trí ordú an 11 Iúil 2014, d'ordaigh an Juzgado de Primera Instancia de Madrid (Cúirt Chéadchéime Mhaidrid) go ndéanfaí breithiúnas an Tribunal Supremo (an Chúirt Uachtarach) a fhorghníomhú, chomh maith le EUR 300,000 a íoc mar phríomhshuim le Real Madrid ag Société éditrice du Monde agus EE agus EUR 90,000 a íoc mar ús agus costais. Trí ordú an 9 Deireadh Fómhair 2014, d'ordaigh an chúirt sin freisin go ndéanfaí an breithiúnas sin a fhorghníomhú agus go n-íocfaí le AE EUR 30 000 mar phríomhshuim agus EUR 3 000 mar ús agus costais.

19 An 15 Feabhra 2018, d'eisigh an Tribunal de grande instance de Paris (an Chúirt Réigiúnach, Páras, an Fhrainc) dhá dhearbhú inar dúradh go raibh breithiúnas an Tribunal Supremo (an Chúirt Uachtarach) an 24 Feabhra 2014 agus na horduithe sin in-fhorfheidhmithe.

20 Trí bhreithiúnais an 15 Meán Fómhair 2020, chuir an cour d'appel de Paris (an Chúirt Achomhairc, Páras, an Fhrainc) na horduithe sin ar ceal ar an bhforas nach bhféadfaí iad a fhorghníomhú sa Fhrainc, de bharr go raibh siad contrátha go follasach le beartas poiblí idirnáisiúnta na Fraince. I ndáil leis sin, thug an cour d'appel de Paris (an Chúirt Achomhairc, Páras) faoi deara, ar an gcéad dul síos, gur ordaigh cúirteanna na Spáinne do na cosantóirí sna príomhimeachtaí damáistí a íoc cé nach raibh Real Madrid ag lorg cúitimh. Sa dara háit, sa Chúirt sa Spáinn, níor pléadh ach tionchar na meán ar an alt lena mbaineann sna príomhimeachtaí, a dhiúltaigh meán na Spáinne, agus mar thoradh ar an diúltú sin bhí laghdú ar an damáiste arna bhfulaingt. Sa tríú háit, baineann na horduithe maidir le EUR 300 000 a íoc mar phríomhshuim agus EUR 90,000 a íoc mar ús agus costais le duine nádúrtha agus cuideachta foil-sitheoireachta nuachtáin agus ba ionann na suimeanna sin agus 50 % den chaillteanas glan agus 6 % de shócmhainní na cuideachta ón 31 Nollaig 2017. Sa cheathrú háit, cuireadh orduithe chun EUR 30 000 a íoc mar phríomhshuim agus EUR 3 000 a íoc mar ús agus costas do AE leis na horduithe dá dtagraítear thuas. Ar deireadh, is fíor-annamh, sa Fhrainc, gur mó ná EUR 30 000 na damáistí a dámhadh as sáruithe ar onóir nó ar chomaoin duine, ós rud é go ngearrtar fíneáil d'uasmhéid EUR 12 000 ar chlúmhilleadh i gcoinne daoine aonair le reachtaíocht na Fraince.

21 Tháinig an Cour d'appel de Paris (an Chúirt Achomhairc, Páras) ar an gconclúid go raibh éifeacht dhíspreagthach ag na horduithe sin ar rannpháirtíocht na gcosantóirí sna príomhimeachtaí sa phlé poiblí ar ábhair is díol spéise don phobal, rud a chuirfeadh bac ar na meáin agus iad i mbun a gcúram faisnéise a sholáthar agus faireachán a dhéanamh, agus, mar thoradh air sin, go raibh aithint nó forfheidhmiú breithiúnas lena bhforchuirtear na ciontuithe sin do-ghlactha de shárú ar bheartas poiblí idirnáisiúnta na Fraince, a mhéid a bhain sé an bonn den tsaoirse chun tuairimí a nochtadh.

22 Rinne Real Madrid agus AE achomharc os comhair an Cour de cassation (an Chúirt um Achomharc Deiridh, an Fhrainc), arb í an chúirt a rinne an tarchur í, i gcoinne bhreithiúnais an cour d'appel de Paris (an Chúirt Achomhairc, Páras) an 15 Meán Fómhair 2020, ag maíomh nach bhféadfaí athbhreithniú a dhéanamh ar chomhréireacht na ndamáistí ach amháin dá mbeadh nádúr pionósach leo seachas cúiteach. Ina theannta sin, trína mheasúnú féin ar an damáiste a chur in ionad mheasúnú na cúirte tionscnaimh, rinne an cour d'appel de Paris athbhreithniú ar bhreithiúnais chúirteanna na Spáinne lena mbaineann sna príomhimeachtaí, de shárú ar Airteagail 34(1) agus 36 de Rialachán Uimh. 44/2001. Ar deireadh, níor chuir an chúirt sin san áireamh a thromchúisí a bhí an mí-iompar a d'aimsigh cúirteanna na Spáinne, ná nach bhfuil staid eacnamaíoch na ndaoine ciontaithe ábhartha maidir le measúnú a dhéanamh ar chineál díréireach na ndamáistí a dámhadh, rud nár ghá a mheasúnú in aon chás i bhfianaise rialacha náisiúnta.

23 Tugann an chúirt a rinne an tarchur faoi deara, *inter alia*, de réir chásdlí na Cúirte Eorpaí um Chearta an Duine, nach bhfágtar le hAirteagal 10(2) den Choinbhinsiún Eorpach chun Cearta an Duine agus Saoirsí Bunúsacha a Chosaint, a síníodh sa Róimh an 4 Samhain 1950 ('ECHR'), mórán saoirse chun srianta a chur ar an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh in dhá réimse, eadhon caint pholaitiúil agus ceisteanna leasa ghinearálta (ECtHR, 23 Aibreán 2015, *Morice v. an Fhrainc*, CE:ECHR:2015:0423JUD002936910, § 125). Baineann foilseachán maidir le cúrsaí spóirt leis an gcatagóir dheireanach (ECtHR, 26 Aibreán 2007, *Colaço Mestre agus SCI – Sociedade Independente de Comunicação, S.A. c. an Phortaingéil*, CE:ECHR:2007:0426JUD001118203, § 28). Ina theannta sin, is critéir chun measúnú a dhéanamh ar chomhréireacht birt chun ráitis chlúmhillte a chúiteamh é an éifeacht dhíspreagthach a bhaineann le hordú chun damáistí a íoc. Maidir leis an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh d'iriseoirí go háirithe, is gá a áirithiú nach bhfuil méid na ndamáistí a fhorchuirtear ar chuideachtaí preasa ina bhagairt ar a bhfondúireachtaí eacnamaíocha (ECtHR, 26 Samhain 2013, *Błaja News Sp. z o.o. v. an Pholainn*, CE:ECHR:2013:1126JUD005954510, § 71).

24 Ba sna himthosca sin a chinn an Cour de cassation (an Chúirt um Achomharc Deiridh, Páras, an Fhrainc) bac a chur ar na himeachtaí agus na ceisteanna seo a leanas a tharchur chuig an gCúirt Bhreithiúnais i gcomhair réamhrialú:

'(1) An é an léiriú atá le déanamh ar Airteagail 34 agus 36 de Rialachán [Uimh. 44/2001] agus ar Airteagal 11 den [Chairt] ná gur féidir dochar a dhéanamh don tsaoirse chun tuairimí a nochtadh le ciontú as damáiste a dhéanamh do chlú club spóirt le scéal arna fhoilsiú i nuachtán agus gur féidir leis a bheith ina fhoras le haithint agus forghníomhú a dhiúltú mar sin?

(2) I gcás freagra dearfach, an é an léiriú atá le déanamh ar na forálacha sin ná nach bhféadfadh an chúirt iarrtha a chinneadh go bhfuil an ciontú díréireach ach amháin i gcás ina n-aicmíonn an chúirt tionscnaimh nó an chúirt iarrtha na damáistí mar dhamáistí pionósacha agus ní i gcás ina mbronntar iad chun damáiste neamhábhartha a chúiteamh?

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

(3) An é an léiriú atá le déanamh ar na forálacha seo ná nach bhféadfadh an chúirt iarrtha brath ach ar éifeacht dhíspreagthach an chiontaithe i bhfianaise acmhainní an chiontaigh nó go bhféadfadh sí tosca eile ar nós tromchúis an chiona nó méid an damáiste a chur san áireamh?

(4) An féidir gurb ionann an éifeacht dhíspreagthach féin i bhfianaise na n-acmhainní atá ag an gcuideachta nuachtáin agus foras le haithint nó forghníomhú a dhiúltú mar gheall ar shárú follasach a dhéanamh ar bhunphrionsabal shaoirse an phreasa?

(5) An gcaithfear a thuiscint leis an éifeacht dhíspreagthach go gcuirtear cothromaíocht airgeadais na cuideachta a fhoilsíonn an nuachtán i mbaol léi nó an féidir léi a bheith ina héifeacht imeaglaithe amháin?

(6) An bhfuil measúnú le déanamh ar an éifeacht dhíspreagthach ar aon dul amháin i ndáil le cuideachta foilsitheoireachta nuachtáin agus i ndáil le hiriseoir, ar duine nadúrtha é nó í?

(7) An bhfuil staid eacnamaíoch lucht na meán cloíte i gcoitinne ábhartha agus measúnú á dhéanamh, taobh amuigh de chinniúint na cuideachta nuachtáin i gceist, ar cé acu an féidir leis an gciontú éifeacht imeaglaithe a bheith aige ar lucht na meán go léir nó nach féidir?'

Maidir leis na ceisteanna arna dtarchur

25 I dtús báire, ní mór a thabhairt faoi deara go mbaineann na príomhimeachtaí le hachomharc ar phointe dlí a bhaineann le cúlghairm, faoi Airteagal 45(1) de Rialachán Uimh. 44/2001, de dhearbhú go bhfuil breithiúnas agus dhá ordú, arna dtabhairt sa Spáinn, in-fhorfheidhmithe sa Fhrainc, ar an bhforas go mbeadh sárú follasach ar an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh, a chumhdaítear in Airteagal 11 den Chairt, mar thoradh ar a bhforghníomhú.

26 Maidir le hinfheidhmeacht *ratione temporis* Rialachán Uimh. 44/2001, foráiltear in Airteagal 66(2) de Rialachán Uimh. 1215/2012 go mbeidh feidhm ag Rialachán Uimh. 44/2001 go fóill maidir le himeachtaí dlí arna dtionscnamh roimh an 10 Eanáir 2015, agus mar sin maidir le breithiúnais arna dtabhairt mar thoradh ar na himeachtaí sin. Sna príomhimeachtaí, tugadh an breithiúnas agus na horduithe a bhfuil a bhforghníomhú i gceist tar éis caingean a tionscnaíodh sa Spáinn roimh an dáta sin. Mar thoradh air sin, tá infheidhmeacht *ratione temporis* ag Rialachán Uimh. 44/2001 maidir leis na príomhimeachtaí, mar a thug an Coimisiún faoi deara.

27 Maidir le forálacha ábhartha an Rialacháin sin chun scrúdú a dhéanamh ar na ceisteanna arna dtarchur, ní mór a mheas gurb ionann an t-achomharc ar phointe dlí os comhair na cúirte a rinne an tarchur agus caingean faoi Airteagal 44 de Rialachán Uimh. 44/2001, arna léamh in éineacht le hIarscríbhinn IV a ghabhann leis. Déantar tagairt do na forais maidir le neamh-fhorghníomhú ar a bhféadfaidh cúirt náisiúnta a éisteann achomharc faoi Airteagal 44 a cinneadh a bhunú in Airteagal 45 den Rialachán sin, ina dtagraítear i mír 1 do na forais chun aitheantas a dhiúltú a leagtar amach in Airteagail 34 agus 35 den Rialachán sin, agus ina bhfuil mír 2, amhail Airteagal 36 den Rialachán sin, toirmeasc ar athbhreithniú a dhéanamh ar shubstaint an bhreithiúnais coigríche a bhfuil a fhorghníomhú i gceist.

28 Sna himthosca sin, dar leis an gCúirt, iarann an chúirt a rinne an tarchur, lena ceisteanna, ceisteanna is iomchuí a bhreithniú le chéile, go bunúsach, an gá diúltú agus cad iad na himthosca inar ghá, d'fhorghníomhú breithiúnais lena n-ordaítear do chuideachta foilsitheoireachta nuachtáin agus duine dá hiriseoirí damáistí a íoc mar chúiteamh ar dhamáiste neamhábhartha

BREITHIÚNAS AN 4.10.2024 – CÁS C-633/22

arna fhulaingt ag club spóirt agus ball dá chuid foirne leighis ar dhochar dá gclú mar gheall ar fhaisnéis ina leith a foilsíodh, bunaithe ar Airteagal 34(1) agus Airteagal 45 de Rialachán Uimh. 44/2001 le chéile, ar an bhforas go bhféadfadh sárú follasach ar shaoirse an phreasa dá bhforáiltear in Airteagal 11 den Chairt bheith ina chúis leis, agus dá bharr, sárú follasach ar bheartas poiblí sa Bhallstát ina lorgaítear an forghníomhú.

Airteagal 34 (1) de Rialachán Uimh. 44/2001, arna léamh i gcomhar le hAirteagal 45 den rialachán sin

29 Braitheann córas aitheanta agus forghníomhaithe cinntí breithiúnacha dá bhforáiltear le Rialachán Uimh. 44/2001, mar is léir ó aithrisí 16 agus 17, ar an muinín fhrithpháirteach atá ann i leith riar an cheartais san Aontas. Ceanglaítear lena leithéid de mhuinín ní hamháin go mbeadh cinntí breithiúnacha a thugtar i mBallstát amháin aitheanta go huathoibríoch i mBallstát eile, ach freisin go mbeadh an nós imeachta chun na cinntí sin a dhéanamh in-fhorfheidhmithe sa Bhallstát sin éifeachtúil agus tapa. Maidir leis an nós imeachta sin, de réir aithris 17 den Rialachán, ní bheadh i gceist ach seiceáil shimplí fhoirmiúil ar na doiciméid a cheanglaítear le haghaidh forghníomhú sa Bhallstát ina lorgaítear an forghníomhú, agus d'eiseofaí dearbhú i leith forghníomhú breithiúnas beagnach go huathoibríoch (féach, chuige sin, breithiúnas an 12 Nollaig 2019, *Aktiva Finants*, C-433/18, EU:C:2019:1074, mír 23).

30 Dá bhrí sin, aithnítear breithiúnas a thugtar i mBallstát amháin, faoi Airteagal 33(1) de Rialachán Uimh. 44/2001, sna Ballstáit eile, gan aon ghá dul i muinín nós imeachta ar bith, agus tá siad, i gcomhréir le hAirteagal 38(1) den Rialachán céanna, le forghníomhú i mBallstát eile tar éis a dhearbhú go bhfuil siad in-fhorfheidhmithe ansin ar iarratas ó aon pháirtí leasmhar.

31 Tá sé i gceist leis an gcóras achomhairc i gcoinne aithint nó forghníomhú breithiúnais, dá bhforáiltear leis an Rialachán sin, mar is léir ó aithrisí 16 go 18 de, cothromaíocht chóir a bhaint amach idir, ar thaobh amháin, muinín fhrithpháirteach sa cheartas laistigh den Aontas Eorpach, lena dtugtar údar le breithiúnais a thugtar i mBallstát amháin a bheith aitheanta agus dearbhaithe, i bprionsabal, a bheith in-fhorfheidhmithe trí oibriú an dlí i mBallstát eile, agus, ar an taobh eile, cearta na cosanta a urramú, lena gceanglaítear go bhféadfaidh an cosantóir, más gá, achomharc a thaisceadh, arna scrúdú *inter partes*, i gcoinne an dearbhaithe in-fhorfheidhmitheachta, má mheasann sé go bhfuil ceann de na forais le neamh-ghníomhú ann (breithiúnais an 28 Aibreán 2009, *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, mír 73, agus an 7 Iúil 2016, *Lebek*, Cás C-70/15, EU:C:2016:524, mír 36).

32 I ndáil leis an bpointe deiridh sin, sonraítear in Airteagal 45(1) de Rialachán Uimh. 44/2001 go bhféadfaí dearbhú lena bhforghníomhaítear breithiúnas a dhiúltú nó a chúlghairm mar gheall ar cheann de na forais dá bhforáiltear in Airteagail 34 agus 35 den Rialachán sin.

33 Foráiltear le hAirteagal 34(1) den Rialachán sin nach n-aithneofar breithiúnas más léir go bhfuil an t-aitheantas ag teacht salach ar an mbeartas poiblí sa Bhallstát ina n-iarrtar an aithint.

34 De réir chásdlí socair na Cúirte Breithiúnais, ní mór Airteagal 34 de Rialachán Uimh. 44/2001 a léiriú go docht a mhéid is gur bac é ar cheann de chuspóirí bunúsacha an Rialacháin sin a bhaint amach. Ní mór, dá bhrí sin, é a chur i bhfeidhm i gcásanna eisceachtúla amháin (breithiúnais an 28 Aibreán 2009, *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, mír 55, agus an 20 Meitheamh 2022, *London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association*, C-700/20, EU:C:2022:488, mír 77 agus an cásdlí dá dtagraítear).

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

35 Maidir le hAirteagal 34(1) go háirithe, cé go bhfuil saoirse i bprionsabal ag na Ballstáit teorainneacha an choincheapa 'beartas poiblí' a chinneadh, ar bhonn an fhorchoimeádais atá san fhoráil sin, i gcomhréir lena dtuairimí náisiúnta, tagann teorainneacha an choincheapa 'beartas poiblí' faoi léiriú an Rialacháin sin. Dá bhrí sin, cé nach faoin gCúirt atá sé inneachar beartais phoiblí Ballstáit a shainiú, ní mór di, mar sin féin, athbhreithniú a dhéanamh ar na teorainneacha ar laistigh díobh a fhéadfaidh cúirteanna an Bhallstáit sin leas a bhaint astu d'fhonn diúltú do bhreithiúnas a thagann ó chúirt i mBallstát eile a aithint (féach, chuige sin, breithiúnas an 28 Aibreán 2009, *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, míreanna 56 agus 57, chomh maith le breithiúnas an 16 Iúil 2015, *Diageo Brands*, C-681/13, EU:C:2015:471, mír 42).

36 I ndáil leis sin, ba cheart a thabhairt faoi deara, trí thoirmeasc a chur ar athbhreithniú ar shubstaint an bhreithiúnais coigríche, go gcuirtear toirmeasc le hAirteagail 36 agus 45(2) de Rialachán Uimh. 44/2001 ar chúirt an Bhallstáit ina lorgaítear an forghníomhú diúltú d'aithint nó d'fhorghníomhú an bhreithiúnais sin ar an mbonn amháin go bhfuil neamhréireacht idir an riail dlí arna gcur i bhfeidhm ag cúirt an Bhallstáit tionscnaimh agus an riail a chuirfeadh cúirt an Bhallstáit ina lorgaítear an forghníomhú i bhfeidhm., dá mbeidh an díospóid os a comhair. Ar an gcaoi chéanna, ní féidir le cúirt an Bhallstáit ina lorgaítear an forghníomhú athbhreithniú a dhéanamh ar chruinneas na measúnuithe dlí nó fíorais a rinne cúirt an Bhallstáit tionscnaimh (breithiúnais an 28 Aibreán 2009, *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, mír 58, agus an 25 Bealtaine 2016, *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, mír 41).

37 Dá bhrí sin, ní fhéadfaí dul i muinín eisceacht an bheartais phoiblí, dá bhforáiltear in Airteagal 34(1) de Rialachán Uimh. 44/2001, ach amháin dá mbeadh aithint nó forghníomhú an bhreithiúnais a tugadh i mBallstát eile ar neamhréir do-ghlactha le dlíchóras an Bhallstáit ina lorgaítear an forghníomhú, a mhéid a sháródh sé prionsabal bunúsach. Chun an toirmeasc ar athbhreithniú ar shubstaint an bhreithiúnais coigríche a chomhlíonadh, ba cheart an sárú a bheith ina shárú follasach ar riail dlí a mheastar a bheith bunriachtanach i ndlíchóras an Bhallstáit ina lorgaítear an aithint nó ar cheart a aithnítear mar cheart bunúsach sa dlíchóras sin (breithiúnais an 28 Aibreán 2009, *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, mír 59, agus an 25 Bealtaine 2016, *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, mír 42).

38 Dá bhrí sin, ní féidir le cúirt an Bhallstáit ina lorgaítear an aithint, gan amhras a tharraingt ar chuspóir Rialachán Uimh. 44/2001, diúltú do bhreithiúnas ó Bhallstát eile a aithint agus a fhorghníomhú ar an bhforas amháin go measann sí, sa bhreithiúnas sin, go ndearnadh an dlí náisiúnta nó dlí an Aontais a chur i bhfeidhm go mícheart. Os a choinne sin, ní mór a mheas, i gcásanna den sórt sin, go dtugtar ráthaíocht leordhóthanach do dhaoine aonair leis an gcóras leigheasanna dlí a bhunaítear i ngach Ballstát, mar aon leis an nós imeachta um réamhrialú dá bhforáiltear in Airteagal 267 CFAE. Ní bheadh feidhm ag eisceacht an bheartais phoiblí ach amháin maidir le cásanna ina mbeadh an earráid sin sa dlí ina cúis le sárú follasach ar riail dlí bhunúsach i ndlíchóras an Bhallstáit sin mar thoradh ar aithint nó forghníomhú an bhreithiúnais sa Bhallstát ina lorgaítear an aithint (féach, chuige sin, breithiúnas an 28 Aibreán 2009, *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, mír 60).

39 Ós rud é go mbaineann an sárú follasach atá i gceist le riail de dhlí an Aontais, seachas le riail de dhlí náisiúnta an Bhallstáit ina lorgaítear an forghníomhú, ní athraítear na coinníollacha maidir le dul i muinín eisceacht an bheartais phoiblí, de réir bhrí Airteagal 34(1) de Rialachán Uimh. 44/2001, cibé acu an riail shubstainteach dlí atá i gceist nó riail nós imeachta. De réir cásdlí socair, is faoin gcúirt náisiúnta atá sé cosaint na gceart a bhunaítear leis an dlíchóras náisiúnta agus na cearta a thugtar le dlíchóras an Aontais a áirithiú leis an éifeachtacht chomhionann. Dá bhrí sin, ní bheadh feidhm ag an clásal beartais phoiblí ach amháin dá mbeadh sárú follasach ar

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

riail dlí bhunriachtanach i ndlíchóras an Aontais nó ar cheart atá aitheanta mar bhuncheart sa dlíchóras sin agus i ndlíchóras an Bhallstáit sin dá bharr mar thoradh ar aithint nó forghníomhú an bhreithiúnais lena mbaineann sa Bhallstát ina lorgaítear an forghníomhú (féach, chuige sin, breithiúnais an 16 Iúil 2015, *Diageo Brands*, C-681/13, EU:C:2015:471, mír 48, agus an 7 Meán Fómhair 2023, *Charles Taylor Adjusting*, C-590/21, EU:C:2023:633, mír 36 agus an cásdlí dá dtagraítear).

40 Chinn an Chúirt roimhe seo go bhfuil an méid sin fíor go háirithe i gcás cearta bunúsacha ar leibhéal an Aontais (féach, chuige sin, breithiúnas an 28 Márta 2000, *Krombach*, C-7/98, EU:C:2000:164, mír 38).

41 De bharr gurb ionann cur i bhfeidhm Rialachán Uimh. 44/2001 ag cúirt náisiúnta agus cur chun feidhme dhlí an Aontais de réir bhrí Airteagal 51(1) den Chairt, ní mór don chúirt sin na ceanglais a eascraíonn ó na cearta bunúsacha a leagtar síos sa Chairt a urramú, go háirithe agus caingean os a comhair ar caingean í arna tabhairt faoi Airteagail 43 nó 44 de Rialachán Uimh. 44/2001, lena gcinntítear go bhfuil foras ann chun diúltú d'fhorghníomhú (féach, chuige sin, breithiúnais an 25 Bealtaine 2016, *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, mír 44, agus an 7 Bealtaine 2020, *Rina*, C-641/18, EU:C:2020:349, mír 55).

42 É sin ráite, ba cheart a thabhairt faoi deara go bhfuil prionsabal na muiníne frithpháirtí idir na Ballstáit ríthábhachtach i ndlí an Aontais ós rud é go gceadaítear leis limistéar gan teorainneacha inmheánacha a chruthú agus a chothabháil. Ceanglaítear leis an bprionsabal sin, go háirithe i ndáil leis an limistéar saoirse, slándála agus ceartais, ar gach ceann de na Ballstáit sin, seachas in imthosca eisceachtúla, a mheas go bhfuil na Ballstáit go léir eile ag comhlíonadh dhlí an Aontais agus go háirithe na gceart bunúsach a aithnítear le dlí an Aontais (tuairim 2/13 [*Aontachas an Aontais Eorpaigh le ECHR*] an 18 Nollaig 2014, EU:C:2014:2454, mír 191).

43 Dá bhrí sin, agus dlí an Aontais á chur chun feidhme, féadfar a cheangal ar na Ballstáit, faoi dhlí an Aontais, glacadh leis gur urramaigh na Ballstáit eile cearta bunúsacha, agus é mar thoradh air sin ní hamháin nach bhfuil siad in ann a cheangal ar Bhallstát eile leibhéal níos airde cosanta náisiúnta do chearta bunúsacha ná an leibhéal a ráthaítear le dlí an Aontais a bheith aige, ach freisin, ach amháin i gcásanna eisceachtúla, nach féidir leo a fhíorú ar chomhlíon an Ballstát eile sin, i gcás ar leith, na cearta bunúsacha a ráthaíonn an tAontas Eorpach (tuairim 2/13 [*Aontachas an Aontais Eorpaigh le ECHR*] an 18 Nollaig 2014, EU:C:2014:2454, mír 192).

44 Dá bhrí sin, is i gcás ina mbeadh sárú follasach ar cheart bunúsach mar a chumhdaítear sa Chairt mar thoradh ar fhorghníomhú breithiúnais sa Bhallstát ina lorgaítear an forghníomhú, agus sa chás sin amháin, a cheanglaítear ar chúirt de chuid an Bhallstáit sin, mar a thug an tAbhcóide Ginearálta faoi deara i mír 189 dá Thuairim, faoi Airteagal 34(1) agus Airteagal 45 de Rialachán Uimh. 44/2001, diúltú an breithiúnas sin a forghníomhú nó, de réir mar a bheidh, dearbhú in-fhorfheidhmitheachta an bhreithiúnais sin a chúlghairm.

Airteagal 11 den Chairt

45 Faoi Airteagal 11 den Chairt, tá an ceart ag gach duine chun saoirse nochtaithe tuairime lena n-áirítear saoirse chun tuairimí a bheith ag duine agus faisnéis agus barúlacha a fháil agus a thabhairt gan cur isteach ó údarás poiblí agus ar neamhaird ar theorainneacha.

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

46 I gcás ina ndéanann foilsiú ailt preasa difear d'iriseoirí agus/nó d'fhoilsitheoirí agus d'eagraíochtaí meán, cosnaítear an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh agus faisnéis a fháil go sonrach le hAirteagal 11(2) den Chairt, ar dá réir nach mór saoirse na meán agus iolrachas na meán a urramú.

47 Ní cearta iomlána iad na cearta agus na saoirsí a chumhdaítear in Airteagal 11 den Chairt ach ní mór iad a mheas i ndáil lena bhfeidhm sa tsochaí (féach, chuige sin, breithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *La Quadrature du Net agus páirtithe eile*, C-511/18, C-512/18 agus C-520/18, EU:C:2020:791, mír 120 agus an cásdlí dá dtagraítear).

48 Mar is léir ó Airteagal 52(1) den Chairt, ceadaítear leis an bhforáil sin teorainneacha a chur le feidhmiú na gceart agus na saoirsí sin, ar choinníoll go bhforáiltear do na teorainneacha sin le dlí, go n-urramaítear bunús na gceart agus na saoirsí sin leo agus, faoi réir phrionsabal na comhréireachta, go bhfuil gá leo agus go bhfreagraíonn siad do chuspóirí leasa ghinearálta arna n-aithint ag an Aontas nó don riachtanas cearta agus saoirsí daoine eile a chosaint.

49 Chuige sin, ní mór a mheabhrú gurb ionann Airteagal 11 den Chairt agus ceann de bhunchlocha riachtanacha sochaí iolraíche agus daonlathaí agus ceann de na luachanna ar a bhfolaítear an tAontas, faoi Airteagal 2 CAE (féach, chuige sin, breithiúnais an 21 Nollaig 2016, *Tele2 Sverige agus Watson agus páirtithe eile*, C-203/15 agus C-698/15, EU:C:2016:970, mír 93, agus an 23 Aibreán 2020, *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, mír 48). Sa chomhthéacs sin, ní mór cur isteach ar na cearta agus na saoirsí a chinntítear le hAirteagal 11 a theorannú don mhéid atá fíor-riachtanach amháin (féach, chuige sin, breithiúnas an 6 Márta 2001, *Connolly* v *an Coimisiún*, C-274/99 P, EU:C:2001:127, mír 41).

50 Is amhlaidh an cás, go háirithe, maidir le cur isteach ar iriseoirí agus ar fhoilsitheoirí agus eagraíochtaí meán freisin, mar gheall ar an tábhacht a bhaineann leis an bpreas i sochaí dhaonlathach faoi rialú an smachta reachta (féach, chuige sin, breithiúnais an 1 Nollaig 2011, *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, mír 113, agus an 29 Iúil 2019, *Spiegel Online*, C-516/17, EU:C:2019:625, mír 72).

51 Thairis sin, i gcomhréir le hAirteagal 52(3) den Chairt, tá an bhrí chéanna agus an raon feidhme céanna ag na cearta atá sa Chairt agus atá ag na cearta comhfhreagracha a ráthaítear le ECHR, gan bac a chur, áfach, ar dhlí an Aontais cosaint níos forleithne a dheonú [breithiúnas an 22 Meitheamh 2023, *K.B. agus F.S. (Sárú a ardú ex officio in imeachtaí coiriúla)*, C-660/21, EU:C:2023:498, mír 41).

52 Agus Airteagal 11 den Chairt á léiriú aici, ní mór don Chúirt, dá bhrí sin, na cearta comhfhreagracha a ráthaítear le hAirteagail 6 agus 10 de ECHR, arna léiriú ag an gCúirt Eorpach um Chearta an Duine, a chur san áireamh mar íosthairseach cosanta (féach, chuige sin, breithiúnais an 15 Márta 2022, *Autorité des marchés financiers*, C-302/20, EU:C:2022:190, mír 67 agus an 12 Eanáir 2023, *Migracijos departamentas (Fáthanna le géarleanúint ar bhonn tuairimí polaitiúla)*, C-280/21, EU:C:2023:13, mír 29 agus an cásdlí dá dtagraítear).

53 De réir chásdlí socair na Cúirte Eorpaí um Chearta an Duine, ní mór eisceachtaí ar an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh a fhorleiriú go dian agus ní fhágtar le hAirteagal 10(2) ECHR mórán scóip chun srianta a chur leis an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh i réimsí na cainte polaitiúla agus an leasa phoiblí (féach, chuige sin, breithiúnas ECtHR, 17 Nollaig 2004, *Pedersen agus Baadsgaard v. an Danmhairg*, CE:ECHR:2004:1217JUD004901799, § 71; ECtHR,

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

23 Aibreán 2015, *Morice v. an Fhrainc*, CE:ECHR:2015:0423JUD002936910, §§ 124 agus 125, chomh maith le ECtHR, 17 Eanáir 2017, *Tavares de Almeida Fernandes agus Almeida Fernandes v. an Phortaingéil*, CE:ECHR:2017:0117JUD003156613, § 55).

54 Baineann leas poiblí de ghnáth le hábhair a bheadh suim ag an bpobal iontu go dlisteanach, ábhair a tharraingíonn aird an phobail orthu nó ar ábhar mór imní dóibh iad, go háirithe toisc go mbaineann siad le folláine na saoránach nó le saol an phobail. Cuirtear ábhair a bhaineann leis an spórt gairmiúil san áireamh sa chatagóir sin (féach, chuige sin, ECtHR, 22 Feabhra 2007, Nik*owitz agus Verlagsgruppe News GmbH v. an Ostair*, CE:ECHR:2007:0222JUD000526603, § 25, agus ECtHR, 27 Meitheamh 2017, *Satakunnan Markkinapörssi Oy agus Satamedia Oy v. an Fhionlainn*, CE:ECHR:2017:0627JUD000093113, § 171), agus, dá bhrí sin, na cinn a bhaineann le dópáil sa spórt gairmiúil.

55 Sa chomhthéacs sin, leagann an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine béim ar ról bunúsach an phreasa i sochaí dhaonlathach, ionas go mbeidh tábhacht ar leith ag baint leis na ráthaíochtaí atá le tabhairt dó. Cé nár cheart don phreas dul thar theorainneacha áirithe, amhail clú nó cearta daoine eile a chosaint, ní mór dó, mar sin féin, faisnéis agus smaointe maidir le gach ábhar leasa ghinearálta a chur in iúl, i gcomhréir lena dhualgais agus lena fhreagrachtaí. Murach sin, ní fhéadfadh an preas a ról fíor-riachtanach mar ‘fhoras faire phoiblí’ a chomhlíonadh. Dá bhrí sin, ní mór béim ar leith a leagan ar leas na sochaí daonlathaí maidir le saorphreas a chinntiú agus a chothú agus cinneadh á dhéanamh, mar a cheanglaítear le hAirteagal 10(2) ECHR, an bhfuil an cur isteach lena mbaineann comhréireach leis an aidhm dhlisteanach atá á saothrú (féach, chuige sin, ECtHR, an 23 Meán Fómhair 1994, *Jersild v an Danmhairg*, CE:ECHR:1994:0923JUD001589089, § 31; ECtHR, 21 Eanáir 1999, *Fressoz agus Roire v. an Fhrainc*, CE:ECHR:1999:0121JUD002918395, § 45, chomh maith le ECtHR, 16 Meitheamh 2015, *Delfi AS v. an Eastóin*, CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, § 132).

56 Tá feidhm ag na prionsabail sin ní hamháin maidir le hiriseoirí ach maidir le foilsitheoirí freisin, a bhíonn ag plé go hiomlán leis an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh agus a roinneann na dualgais agus na freagrachtaí dá dtagraítear in Airteagal 10(2) ECHR (féach, chuige sin, ECtHR, 15 Eanáir 2009, *Orban agus páirtithe eile v. an Fhrainc*, CE:ECHR:2009:0115JUD002098505, § 47).

57 Cé gur gá go mbeadh deis ag na páirtithe arna bhfulaing mar gheall ar ráitis chlúmhillte nó ábhar eile neamhdhleathach damáistí a lorg a bheidh mar leigheas éifeachtach ar an dochar ar a gclú, ní mór go mbeadh aon bhreithiúnas lena ndeonaítear damáistí i leith dochar ar chlú réasúnach ó thaobh na comhréireachta idir an tsuim arna tabhairt agus an dochar lena mbaineann (féach, chuige sin, ECtHR, 15 Feabhra 2005, *Steel agus Morris v. an Ríocht Aontaithe*, CE:ECHR:2005:0215JUD006841601, § 96; ECtHR, 16 Meitheamh 2015, *Delfi AS v. an Eastóin*, CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, §§ 110 agus 131; agus ECtHR, 17 Eanáir 2017, *Tavares de Almeida Fernandes agus Almeida Fernandes v. an Phortaingéil*, CE:ECHR:2017:0117JUD003156613, § 77).

58 I ndáil leis sin, tá difear idir smachtbhanna i bhfabhar duine dlítheanach agus ceann i bhfabhar duine nádúrtha, de bharr go bhféadfadh drochthoradh a bheith ann do dhínit an duine nádúrtha mar gheall ar dhochar dá chlú, ach níl an ghné mhorálta sin i gceist le clú an duine dhlítheanaigh (féach, chuige sin, ECtHR, 15 Feabhra 2005 *Steel agus Morris v. an Ríocht Aontaithe*, CE:ECHR:2005:0215JUD006841601, § 94; ECtHR, 19 Iúil 2011 *UJ v. an Ungáir*, CE:ECHR:2011:0719JUD002395410, § 22; agus ECtHR, 11 Eanáir 2022, *Freitas Rangel v. an Phortaingéil*, CE:ECHR:2022:0111JUD007887313, §§ 48, 53 agus 58).

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

59 Mar sin féin, ní mór a mheabhrú go ndéanann an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine scrúdú ar chomhréireacht aon chuir isteach bunaithe ar na critéir chéanna le haghaidh duine dlítheanach agus duine nádúrtha (féach, chuige sin, ECtHR, 5 Nollaig 2017, *Frisk agus Jensen v. an Danmhairg*, § 55).

60 A mhéid a bhaineann le comhréireacht smachtbhanna, baineann an baol le haon srian míchuí ar an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh go gcuirfí bac nó cosc, amach anseo, ar chlúdach na meán ar shaincheisteanna comhchosúla. An rud atá tábhachtach ná go dtugtar breithiúnas in aghaidh an duine lena mbaineann, fiú mura bhfuil sa chinneadh ann ach nádúr sibhialta agus gur smachtbhanna beag atá ann (féach, chuige sin, ECtHR, 10 Samhain 2015, *Couderc agus Hachette Filipacchi associés v. an Fhrainc*, CE:ECHR:2015:1110JUD004045407, § 151, agus ECtHR, 25 Feabhra 2016, *Société de conception de presse et d'édition v. an Fhrainc*, CE:ECHR:2016:0225JUD000468311, § 49).

61 Go háirithe, de réir chásdlí socair na Cúirte Eorpaí um Chearta an Duine, ní mór go ndéanfadh an Chúirt Bhreithiúnais grinnscrúdú i gcás, mar atá sa chás seo, go bhféadfadh na bearta arna ndéanamh nó na smachtbhannaí arna ngearradh a bheith ina gcúis dhíspreagthach don phreas i leith páirt a ghlacadh i ndíospóireachtaí maidir le hábhar le leas poiblí dlisteanach agus, dá bharr, go mbeadh éifeacht dhíspreagthach ar shaoirse an phreasa a fheidhmiú i ndáil leis an ábhar sin (féach, chuige sin, ECtHR, 20 Bealtaine 1999, *Bladet Tromsø agus Stensaas v. an Iorua*, CE:ECHR:1999:0520JUD002198093, § 64, agus ECtHR, 17 Nollaig 2004, *Cumpănă agus Mazăre v. an Rómáin*, CE:ECHR:2004:1217JUD003334896, § 111).

62 I ndáil leis sin, ní mór a bhreithniú, maidir le suimeanna móra damáiste nach bhféadfaí a thuar nó a bheadh an-ard i gcomparáid le suimeanna arna dtabhairt i gcásanna clúmhillte comhchosúla, go bhféadfadh a leithéid beaguchtach a chur ar shaoirse an phreasa (féach, chuige sin, ECtHR, 7 Nollaig 2010, *Público – Comunicação Social, S.A agus eile v. an Phortaingéil*, CE:ECHR:2010:1207JUD003932407, § 55, agus ECtHR, 15 Meitheamh 2017, *Independent Newspapers (Ireland) Limited v. Éire*, CE:ECHR:2017:0615JUD002819915, §§ 84 agus 85).

63 Thairis sin, ag féachaint do ról bunúsach an phreasa i sochaí dhaonlathach agus do na ráthaíochtaí is cóir a bheith ag an bpreas i gcomhréir leis an gcásdlí dá dtagraítear i mír 55 den bhreithiúnas seo, is amhlaidh an cás, mar riail ghinearálta, nuair a thugtar leis an mbreithiúnas don pháirtí díobhálaithe cúiteamh de bhreis ar an damáiste ábhartha nó neamhábhartha arna fhulaingt.

64 D'fhéadfadh éifeacht dhíspreagthach mar sin a bheith mar thoradh fiú ar shuim arna tabhairt atá réasúnta, i bhfianaise na gcritéar a chuirtear i bhfeidhm i gcásanna clúmhillte comhchosúla. Is amhlaidh an cás, i bprionsabal, más rud é gur suimeanna suntasacha atá i gceist, i gcomparáid le hacmhainní an duine dá dtugtar an breithiúnas ina choinne (féach, chuige sin, ECtHR, 15 Feabhra 2005, *Steel agus Morris v. an Ríocht Aontaithe*, CE:ECHR:2005:0215JUD006841601, § 96), cibé acu an iriseoir nó foilsitheoir atá ann.

65 D'fhonn comhréireacht na ndamáistí arna dtabhairt a chinneadh, ní mór a chur san áireamh freisin aon smachtbhannaí eile arna bhforchur, amhail séanadh, ceartú nó fiú leithscéal foirmiúil a fhoilsiú agus na costais dlí ar an duine dá dtugtar an breithiúna ina choinne (féach, chuige sin, ECtHR, 11 Nollaig 2012, *Ileana Constantinescu v. an Rómáin*, CE:ECHR:2012:1211JUD003256304, § 49; ECtHR, 10 Samhain 2015, *Couderc agus Hachette Filipacchi associés v. an Fhrainc*, CE:ECHR:2015:1110JUD004045407, § 152; agus ECtHR, 27 Meitheamh 2017, *Ghiulfer Predescu v. an Rómáin*, CE:ECHR:2017:0627JUD002975109, § 61).

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

Airteagail 34(1) agus 45 de Rialachán Uimh. 44/2001 a léamh le chéile agus in éineacht le hAirteagal 11 den Chairt

66 Is léir ón méid roimhe seo, faoi Airteagal 34(1) agus Airteagal 45 de Rialachán Uimh. 44/2001, nach mór forghníomhú breithiúnais lena n-ordaítear do chuideachta foilseacháin nuachtáin agus do dhuine dá hiriseoirí damáistí a íoc mar chúiteamh ar dhamáiste neamhábhartha arna fhulaingt ag club spóirt agus baill dá fhoirne leighis ar dhochar dá gclú arna dhéanamh le faisnéis a fhoilsiú sa nuachtán sin a dhiúltú más dócha go bhféadfadh sárú follasach ar na cearta agus saoirsí dá gcumhdaítear in Airteagal 11 den Chairt a bheith mar thoradh air.

67 Tagann sárú follasach mar sin ar Airteagal 11 den Chairt laistigh den bheartas poiblí sa Bhallstát ina lorgaítear an forghníomhú agus dá bhrí sin is ionann é agus an foras diúltaithe a leagtar síos in Airteagal 34(1) de Rialachán Uimh. 44/2001, arna léamh in éineacht le hAirteagal 45 den Rialachán céanna.

68 Is faoin gcúirt a rinne an tarchur atá sé a mheas, agus imthosca uile an cháis á gcur san áireamh, lena n-áirítear ní hamháin acmhainní na ndaoine dá dtugtar an breithiúnas ina gcoinne ach tromchúis a mí-iompair agus méid an damáiste mar a suíodh sna breithiúnais atá i gceist sna príomhimeachtaí, an mbeadh éifeacht ag forghníomhú na mbreithiúnas sin, i bhfianaise na gcritéar a leagtar amach i míreanna 53 go 64 den bhreithiúnas seo, ar shárú follasach ar na cearta agus na saoirsí a chumhdaítear in Airteagal 11 den Chairt.

69 Chuige sin, is faoin gcúirt sin atá sé a fháil amach an bhfuil na damáistí a dámhadh sna breithiúnais sin díréireach go follasach leis an damáiste don chlú atá i gceist agus, dá bhrí sin, an bhfuil an baol ann go mbeadh éifeacht dhíspreagthach acu sa Bhallstát ina lorgaítear an forghníomhú ar chlúdach saincheisteanna comhchosúla sna meáin amach anseo nó, ar bhonn níos ginearálta, ar fheidhmiú shaoirse an phreasa, mar a chumhdaítear in Airteagal 11 den Chairt.

70 Sa chomhthéacs sin, ba cheart a thabhairt faoi deara, cé go bhféadfaidh an chúirt a rinne an tarchur na suimeanna a dámhadh sa Bhallstát ina lorgaítear an forghníomhú as dochar comhchosúil a chur san áireamh, nach leor aon neamhréireacht idir na suimeanna sin agus méid na ndamáistí arna ndámhachtain sna breithiúnas sin, inti féin, chun a mheas, go huathoibríoch agus gan fíorú ina dhiaidh sin, go bhfuil na damáistí sin díréireach go follasach leis an damáiste don chlú atá i gceist.

71 Ina theannta sin, a mhéid nach bhfuil sé i gceist leis an bhfíorú atá le déanamh ag an gcúirt a rinne an tarchur ach sárú follasach ar na cearta agus na saoirsí a chumhdaítear in Airteagal 11 den Chairt a shainaithint, ní féidir athbhreithniú ar na measúnuithe substainteacha arna ndéanamh ag cúirteanna an Bhallstáit tionscnaimh a bheith i gceist leis, ós rud é gurb ionann athbhreithniú den sórt sin agus athbhreithniú ar an tsubstaint, a thoirmisctear go sainráite le hAirteagal 36 agus Airteagal 45(2) de Rialachán Uimh. 44/2001. Dá bhrí sin, sa chás seo, ní féidir leis an gcúirt a rinne an tarchur scrúdú a dhéanamh, *inter alia*, ar ghníomhaigh EE agus Société Éditation du Monde, agus an t-alt atá i gceist sna príomhimeachtaí á fhoilsiú acu, i gcomhréir lena ndualgais agus lena bhfreagrachtaí ná amhras a chaitheamh ar chinntí an Tribunal Supremo (an Chúirt Uachtarach) an 24 Feabhra 2014 maidir le tromchúis locht EE nó Société Édante du Monde nó maidir le méid an dochar a d'fhulaing Real Madrid agus AE.

72 I bhfianaise cheisteanna na cúirte a rinne an tarchur, ba cheart a thabhairt faoi deara freisin, mar is léir ó mhíreanna 58 agus 63 den bhreithiúnas seo, nach féidir a chur as an áireamh go bhféadfaidh an chúirt a rinne an tarchur a chinneadh, i bhfianaise imthosca uile an cháis, go ndearnadh sárú

Breithiúnas an 4.10.2024 – Cás C-633/22

follasach ar shaoirse an phreasa mar thoradh ar fhorghníomhú na mbreithiúnas atá i gceist sna príomhimeachtaí maidir le duine amháin den bheirt iarratasóirí nó maidir le duine amháin den bheirt chosantóirí dá dtagraítear sna breithiúnais sin.

73 Dá gcinnfí go ndearnadh sárú follasach ar shaoirse an phreasa, ba cheart don chúirt sin an diúltú maidir leis na breithiúnais sin a fhorghníomhú a theorannú don chuid dhíréireach go follasach, sa Bhallstát ina lorgaítear an forghníomhú, de na damáistí a dámhadh.

74 Is léir ón méid roimhe seo gurb é freagra na gceisteanna a tarchuireadh ná nach mór Airteagal 34(1) agus Airteagal 45 de Rialachán Uimh. 44/2001, arna léamh in éineacht le hAirteagal 11 den Chairt, a léiriú sa chaoi gur gá forghníomhú breithiúnais lena n-ordaítear do chuideachta foilsitheoireachta nuachtáin agus duine dá hiriseoirí damáistí a íoc mar chúiteamh ar dhamáiste neamhábhartha arna fhulaingt ag club spóirt agus ball dá chuid foirne leighis ar dhochar dá gclú mar gheall ar fhaisnéis ina leith a foilsíodh, a dhiúltú dá mbeadh sárú follasach ar shaoirse an phreasa, dá gcumhdaítear in Airteagal 11 den Chairt, mar thoradh air, agus dá bhrí sin sárú ar bheartas poiblí sa Bhallstát ina lorgaítear an forghníomhú.

Costais

75 Ós rud é, a mhéid a bhaineann leis na príomhpháirtithe sna príomhimeachtaí, go bhfuil na himeachtaí mar chéim sa chás os comhair na cúirte náisiúnta, baineann ceist na gcostas leis an gcúirt sin. Níl na costais a tabhaíodh trí bharúlacha a chur faoi bhráid na Cúirte, seachas costais na bpáirtithe sin, inghnóthaithe.

Ar na forais sin, rialaíonn an Chúirt (an Mór-Dhlísheomra) mar seo a leanas:

I ndáil le hAirteagal 34(1) agus Airteagal 45 de Rialachán (CE) Uimh. 44/2001 ón gComhairle an 22 Nollaig 2000 maidir le dlínse agus le haithint agus forghníomhú breithiúnas in ábhair shibhialta agus thráchtála, arna léamh in éineacht le hAirteagal 11 den Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh,

ní mór léiriú a dhéanamh mar seo a leanas:

Is gá forghníomhú breithiúnais lena n-ordaítear do chuideachta foilsitheoireachta nuachtáin agus duine dá hiriseoirí damáistí a íoc mar chúiteamh ar dhamáiste neamhábhartha arna fhulaingt ag club spóirt agus ball dá chuid foirne leighis ar dhochar dá gclú mar gheall ar fhaisnéis ina leith a foilsíodh, a dhiúltú dá mbeadh sárú follasach ar shaoirse an phreasa, dá gcumhdaítear in Airteagal 11 den Chairt, mar thoradh air, agus dá bhrí sin sárú ar bheartas poiblí sa Bhallstát ina lorgaítear an forghníomhú.

Sínithe